

UU = Universell utforming

AKTUELT FOR ALLE SOM PUBLISERER INNHOLD PÅ NETTSIDENE TIL UIO

Målet for i dag

Er at du skal bli tryggere på universell utforming!

Spørsmål underveis?

Skriv i chatten eller rekk opp hånden

HVA ER UNIVERSELL UTFORMING?

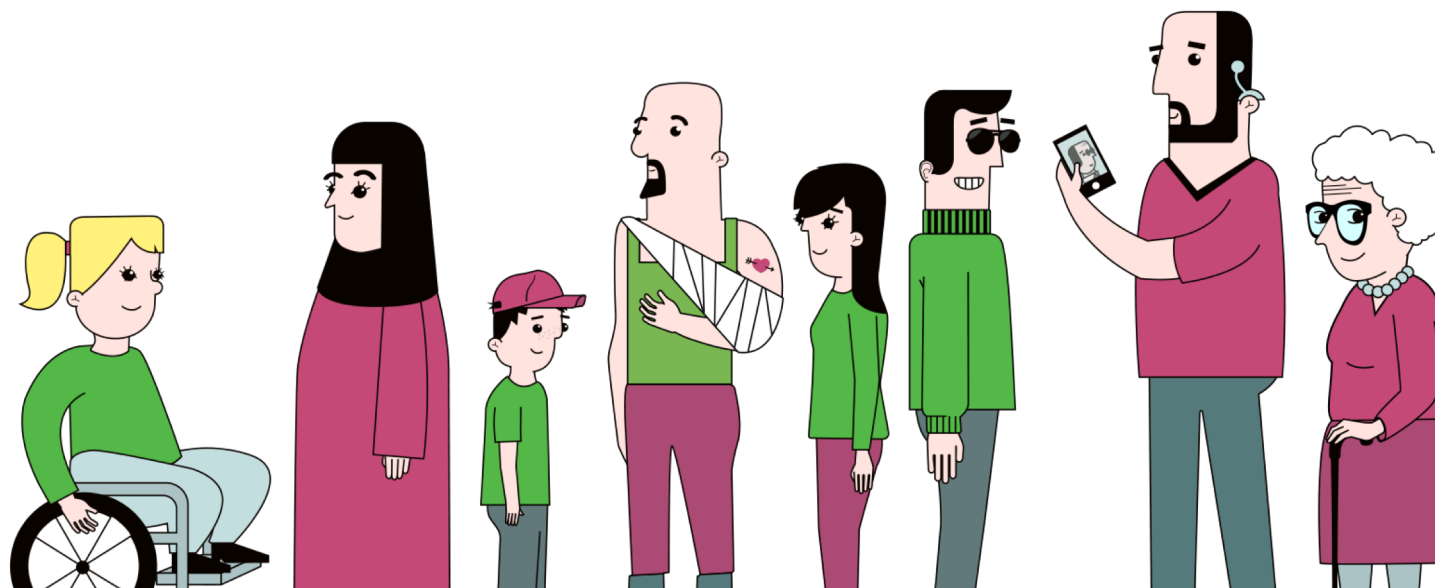
Det er å lage løsninger som inkluderer alle brukere ; uavhengig av alder, funksjonsevne og utdanningsnivå.

Universell utforming er nødvendig for noen, men bra for alle.

UU er overalt og fungerer best når du ikke legger merke til det.

Det er et lovkrav. Alle IKT-løsninger, inkludert allerede eksisterende, skal være universell utformet innen **1. januar 2021**.

HVEM ER BRUKERNE?

Du hører litt dårlig	<ul style="list-style-type: none"> • Er blind eller svaksynt 	<ul style="list-style-type: none"> • Bruker briller eller kontaktlinser 	<ul style="list-style-type: none"> • Er fargesvak 	<ul style="list-style-type: none"> • Har lese- og skrivevansker
<ul style="list-style-type: none"> • Har ADHD eller konsentrasjonsvansker 	<ul style="list-style-type: none"> • Er eller har vært gravid 	<ul style="list-style-type: none"> • Brukket en arm eller et ben og har hatt gips 	<ul style="list-style-type: none"> • Hatt senebetennelse 	<ul style="list-style-type: none"> • Ikke har norsk som morsmål
	<ul style="list-style-type: none"> • Har prøvd å jobbe på en laptop eller mobil i sterkt sollys 	<ul style="list-style-type: none"> • Har vært stressa 	<ul style="list-style-type: none"> • Har sovet skikkelig dårlig en natt 	

 Rekk opp hånda om noen av disse passer deg

Nedsatt funksjonsevne kan være permanent, midlertidig eller situasjonsavhengig

Syn: Blind - Mistet linsene -
Ute i sola

Hørsel: Døv – Forkjøla – På T-
banen

Motorikk: Mangler en arm –
Brukket arm – Småbarn på
armen

Kognisjon: Lese- og
skrivevansker – Sliten –
Leverer eksamen innen
tidsfrist

Tall som viser at UU teller

Hørselshemmede:
800 000

Blinde og sterkt
synshemmede:
320 000

Lese- og
skrivevansker:
270 000

Personer over 67
år: 786 000

Innvandrere:
790 000

= 2 966 000

Hvem har ansvaret for UU på UiO?

DEN SOM KAN GJØRE NOE MED DET, ER ANSVARLIG!

DU

- ✓ er ansvarlig for at det innholdet du legger ut er universelt utformet
- ✓ har ansvar for at informasjonsstrukturen på nettstedet og hvordan det redaksjonelle innholdet presenteres er universelt utformet
- ✓ har ansvar for at løsningen kan interageres med av alle

HVORDAN GJØR JEG DET?

HER KOMMER NOEN KONKRETE HUSKEREGLER OG VERKTØY DU KAN TA I BRUK

Skriv klart språk

Skriv kort og konsist.

Bruk mellomtitler slik at brukeren kan skanne innholdet. Sørg for at tittel og ingress er dekkende for innholdet.

Bruk overskrifter i rekkefølge

H2, H3 og H4 kommer etter hverandre. Selv om det ikke gir det visuelle inntrykket du ønsket, skal du ikke hopp rett fra H2 på hovedtittel til H4 på undertittel.

H2

H3

H4

H5

Bruk beskrivende lenker

Ikke skriv kun «Les mer her» - Fortell brukeren hva de kan lese mer om:

F.eks: «Les mer om stipend og lån».

Skal du sende brukeren til ett annet nettsted utenfor UiO , **MÅ** det informeres om i parentes.

F.eks: «Les mer om stipend og lån (Lånekassen).

Ikke skriv «innhold til venstre»

Visuell plassering skal aldri benyttes for å vise til relatert innhold. Bruk heller lenker for å guide brukeren videre.

Lag tabellen i Vortex

Ikke bruk bilder av tabeller.

Tabell skal kun brukes til innhold som skal presenteres i tabell.

Bruk rad- og kolonneoverskrifter.

Ikke bruk tabeller til å styre designet på innholdet.

Kontrast og fargebruk

Svart på hvit bakgrunn sikrer god lesbarhet og at alle ser det som står. Farger skal ikke brukes til å fremheve eller poengtere innhold.

Svart tekst sikrer god lesbarhet

Svart tekst sikrer god lesbarhet

Svart tekst sikrer god lesbarhet

Svart tekst sikrer god lesbarhet

Svart tekst sikrer god lesbarhet

Bilder og illustrasjoner skal ha alternativ tekst

Hvordan ville du forklart bildet ditt hvis ingen kunne se det? Ta utgangspunkt i det når du skriver alt-tekst til bildene du legger ut.

Formålet er å inkludere dem som av ulike grunner ikke kan se bildet.

Du får ofte opp et automatisk forslag i Vortex. Endre gjerne denne om den ikke er beskrivende nok.

Bruk UU-
vettreglene også
når du lager
dokumenter

På lik linje med nettsider skal også
alle dokumenter som lastes opp i
Vortex være universelt utformet.

Sjekk UU i
redigeringsmodus
ved å trykke på
denne knappen

Rediger artikkel <https://sympa.uio.no/math.uio.no> Lagre og vis Lagre Avbryt Hjelp

 Kilde

Her skriver du innledning...

 | Kilde

Bilde

Forfatter (forfatter1, forfatter2, ...)

Hovedinnhold

 Kilde

Format **B I S x_e x^2 I_x**

Sjekk UU i
redigeringsmodus
ved å trykke på
denne knappen

Rediger artikkel <https://sympa.uio.no/math.uio.no> Lagre og vis Lagre Avbryt Hjelp

 Kilde

Her skriver du innledning...

 | Kilde

Bilde

Forfatter (forfatter1, forfatter2, ...)

Hovedinnhold

 Kilde

Format **B I S x_e x^2 I_x**

Sjekk UU i
redigeringsmodus
ved å trykke på
denne knappen

Rediger artikkel https://sympa.uio.no/math.uio.no Lagre og vis Lagre Avbryt Hjelp

 Kilde

Her skriver du innledning...

 | Kilde

Bilde Bla igjennom ...

Forfatter (forfatter1, forfatter2, ...)

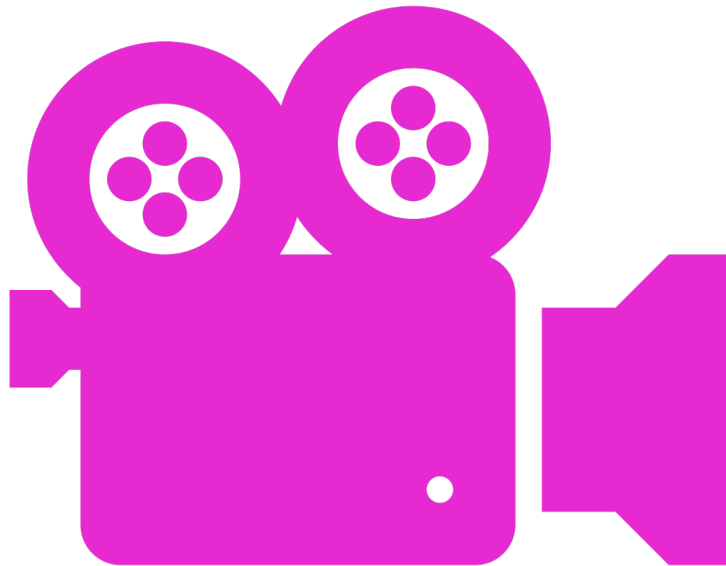
Hovedinnhold

 Kilde

Format **B** *I* ~~S~~ x_e x^2 I_x

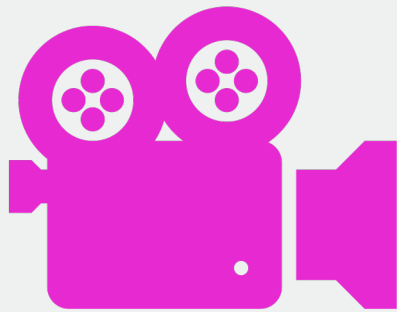
Eksempel
på nettside
som
oppfyller
UU-kravene

<https://www.mn.uio.no/math/om/aktuelt/arrangementer/forskningsarrangementer/andre/kvinner-i-matematikk.html>

Videoer skal alltid tekstes!

Dårlig lyd kvalitet, mumling eller vanskelige dialekter hindrer oss ofte i å forstå hva som blir sagt. Det gir derfor god læringsstøtte å tilby underteksting eller et beskrivende tekstalternativ.

- ✓ Alle videoer skal enten tekstes eller ha beskrivende tekstalternativ, uansett om de skal ligge på nett, i canvas eller i andre læremidler.
- ✓ Lydfiler skal transkriberes.
- ✓ Det er ikke krav om at innholdet gjengis eksakt, men alt vesentlig innhold skal være tatt med og bli presentert i rett rekkefølge.

Spørsmål og svar om video på [uutilsynet.no](https://www.uutilsynet.no):

<https://www.uutilsynet.no/wcag-standard/sporsmal-og-svar-om-video/742>

Hva gjør jeg som foreleser ?

- ✓ UiO sentralt har ikke konkrete retningslinjer for teksting av video/podkaster enda, men dette kommer.
- ✓ Tekstalternativ kan være manus/forelesningsnotater fra forelesningen.
- ✓ Autotekst av lydfiler– laget av USIT ved bruk av Googles tjeneste speech to text:
<https://www.uio.no/tjenester/it/lyd-video/autotekst/>
- ✓ Man kan legge inn en egen ordliste med UiO/fagspesifikke ord som gjør at autotranskriberingen blir bedre.
- ✓ Enkelt å ta i bruk, men krever en del manuell rettskriving i etterkant, om man ikke har snakket veldig klart og tydelig.

Eksempel – tydelig tale

[STK1100](#)

NOTE

Treffsikkerhet: 90% (HØY)

00:00:01.700 --> 00:00:12.300

Hei hei dette er Ingrid glad i dette opptaket så skal jeg gå igjennom resten av kapittel 4 3

NOTE

Treffsikkerhet: 94% (HØY)

00:00:12.300 --> 00:00:14.600

Skal vi se

NOTE

Treffsikkerhet: 72% (MEDIUM)|

00:00:15.100 --> 00:00:20.700

4 3 om normalfordelingen

NOTE

Treffsikkerhet: 89% (HØY)

00:00:24.200 --> 00:00:40.100

fortsettelse altså og 4-6 som er kapittel hvor man lærer hvordan man kan teste sjekke om et datasett

00:00:40.100 --> 00:00:50.100

ser ut til å følge en normalfordeling Det holder ikke bare å si at det er en klokkeformet histogram

Eksempel – utydelig tale [MAT1110](#)

NOTE

Treffsikkerhet: 91% (HØY)

00:00:00.000 --> 00:00:13.600

Ja det er jo på gulvet Og vi får den 20. april i dag så har vi har glemte å sette på taket Da tar vi

00:00:13.600 --> 00:00:27.200

en liten rekapitulering av det vi har sagt til å ha kontakt om 38 minutter det vi har gjort det så

00:00:27.200 --> 00:00:38.700

dagens tema er lagrange metode dagens metoder på å finne maks og min vekk for funksjoner og sin

00:00:38.700 --> 00:00:49.500

spesielle områder med bestigninger hjernefunksjon Vi kan ta et bilde med et eksempel men nå skal jeg

00:00:49.500 --> 00:00:59.900

ta også virkelig til Mari Hordnes og de har du ikke den grønne Kunne du ha